

Stora trädbränsletillgångar enligt MKB

Det är inte samma turbulens inom energipolitiken i år som för ett år sedan trots turerna runt Barsebäck och spänskatten. För närvarande ser det ut som om båda avvecklas, men det kan ju förändras.

Tillgången på trädbränslen har debatterats flitigt under hösten. SIMS-institutionen vid Lantbruksuniversitetet och Naturvårdsverket står för ytterligheterna. SIMS angivna potential för avverkningsrester 65–81 TWh/år är ett resultat av en noggrann beräkningsmodell, som förutsätter att mer än ett uttag per trädomlopp får göras, att ekologiska hänsyn tas samt att askan återföres till skogen. Naturvårdsverket vågar inte sträcka sig längre än till en uttagspotential på 20–25 TWh/år. Ingen alternativ beräkningsmodell anges dock här, utan siffran är ett resultat av tyckande. Till exempel sätter man sortiment som man anser är svårbedömbara helt enkelt till noll.

I januari publicerades rapporten "Miljökonsekvensbeskrivning (MKB) av skogsbränsleuttag, asktillförsel och övrig näringskompensation". Hela branschen har väntat på denna. Den är till formen en forskningsrapport, som framställts på uppdrag av Skogsstyrelsen, Nutek, AssiDomän, Skogsägarnas Riksförbund, Träforsk, Vattenfall Utveckling, Elforsk, Sydkraft och Naturvårdsverket. Rapporten har varit ute på remiss till den 17 februari hos ett antal organisationer. SVEBIO har naturligtvis gett sina synpunkter.

Forskarna, som kommer från IVL, Skog-Forsk och SLU har gjort en grundlig genomgång av nuvarande kunskapsläge om effekterna av bränsleuttag och näringskompensation. De har därvid kommit fram till att den största delen av den teoretiska potentialen för avverkningsrester är möjlig att utnyttja om man kompenserar för näringsbortförselelsen.

Man kan dock protestera mot att forskarna ställer upp restriktioner för bränsleuttag, samtidigt som man skriver att MKB:n gjorts utan jämförelse med andra energialternativ. Det är viktigt att en fullständig avvägning görs mellan miljöpåverkan av skogsbränsleuttag och andra alternativ. Forskarna har heller inte analyserat vilka ekonomiska kon-

sekvenser restriktionerna får för bränsleuttag. Helhetssynen efterlyses således.

Uttag av avverkningsrester är i allmänhet inte någon fristående verksamhet utan intimt sammankopplad med gagnvirkesuttag. Det är i stället så att skogsavverkningen i sig orsakar den största påverkan på skogsekosystemet. Restriktioner som styr detta uttag begränsar därför samtidigt användningen av skogsbränsle.

I MBK:n föreslås att barren skall lämnas kvar i skogen utom i sydvästra Sverige. De skall också spridas jämt. Detta är mycket svårt för skogsbruket att klara i praktiken med dagens teknik och till en rimlig kostnad. Det skulle också försvåra en utveckling mot integration mellan uttag av bränsle och gagnvirke. Det är förmodligen i dagsläget bättre att kvävekompensera för uttaget där behov finns.

Forskarna föreslår vidare att aska inte skall återföras i hyggesfasen. Detta för att de nya plantorna inte på många år behöver gödulas. Det är dock fel att redan nu helt stänga dörren för spridning av väl härdad aska på nyavverkade hyggen. Forskning och metodutveckling måste fortsätta inom området innan man tar ställning i frågan. Stora Skog håller bland annat på med försöksverksamhet på ett nyavverkat hygge i Rättvik.

Forskarna föreslår att 20 procent av friska och torra marker permanent undantas från bränsleuttag för miljöövervakning och forskning samt av försiktighets skull. Det finns i dag mycket stora arealer skogsmark som aktörerna inte tar ut bränsle på. Dessa arealer räcker mer än väl till för de behov som forskarna framför som argument. Det finns därför inte något behov för att avsätta arealer av försiktighets skull eller för att bedriva forskning. Åtminstone inte på de relativt begränsade ytor som för närvarande är föremål för uttag av avverkningsrester.

Det är dock viktigt att kunskapsläget förbättras inom de områden som MKB:n pekar på, så att vi inte i framtiden av försiktighets skull tvingas avstå från bränsleuttag på stora arealer och använda fossilbränslen istället.

Forskarna föreslår att blöta och fuktiga marker undantas från uttag av skogsbränsle i röjning och gallring. Det motiveras av körskador på rötter och markkompaktering samt brist på kunskap. Detta betyder dock att man stänger dörren för helträdsuttag, som innebär att man bara behöver köra i beståndet en gång. Det är också viktigt att utvecklingen av kostnadseffektiva och skonsamma metoder för tidig gallring fortsätter. Den tidiga gallringen är redan i dag kraftigt eftersatt.

Forskarna föreslår också en omfattande

dokumentation av bränsleuttag, asktillförsel samt näringskompensation. Denna skall helst lagras i ett dataregister.

Det är viktigt att hålla administrationen och kostnaden på en så låg nivå som möjligt. Det är ytterst tveksamt om det är praktiskt möjligt att ställa krav på att alla skogsägare skall lagra data i ett dataregister.

När det gäller askans innehåll av näring är det positivt att forskarna bedömer att kvalitén och inte ursprunget avgör om askan skall spridas i skogen. Hos Skogsstyrelsen pågår en översyn av nuvarande allmänna råd om bränsleuttag. MKB:n är en viktig kunskapskälla i det arbetet. Förslaget till nytt regelverk läggs fram under våren. Detta kommer också att gå ut på remiss.

Det är viktigt att Skogsstyrelsen nu i sitt arbete med förändringar av allmänna råd beaktar vilka ekonomiska konsekvenser förslagen får för uttag av avverkningsrester. I annat fall finns det en risk för att skogsägarnas intresse för biobränsle minskar drastiskt. Då tappar vi den drivkraft som det för bioenergin så positiva riksdagsbeslutet innebär.

Trots att SVEBIO har gett uttryck för en del kritiska synpunkter som vi hoppas kommer att beaktas, är vårt allmänna intryck av rapporten att vi får bekräftat att det finns mycket stora biobränsletillgångar att ta vara på i våra skogar. Och att detta kan göras på ett miljömässigt acceptabelt sätt. Det gäller nu bara att det regelverk som blir resultatet utformas vettigt, så att både miljö och ekonomi tillgodoses på bästa sätt.

På uppdrag av Stiftelsen Lantbruksforskning har Sven Stridsberg, ISSAB Engineering tagit fram rapporten "Biobränslenas totala sysselsättningseffekt". Här görs en noggrann genomgång av arbetskraftsbehovet vid framtagning, transport, förädling och hantering av olika biobränslen. Därutöver anges behovet av arbetskraft för att tillverka förbränningsutrustning för den andel, som måste nytillverkas vid konvertering.

Resultatet av beräkningarna visar att om ytterligare 70 TWh/år biobränslen kommer till användning fram till år 2020 kommer 30 000 nya, bestående arbetstillfällen att tillskapas.

Återigen får vi alltså en bekräftelse på att ett ökat biobränsleutnyttjande främjar sysselsättningen i landet. □

SVEBIO-hälsningar

Kent Nyström

*Kent Nyström,
verkställande ledamot i
Svenska Bioenergi-
föreningen.*